

ZIENSWIJZE PEP (Participatie Energietransitie Profburgwijk) OP UGW ([Uitgangspunten Gebiedsgerichte Warmtetransitie](#))

Zaaknummer Z/24/3772159

ZORG VOOR HELDERE KADERS EN GELIJKE KANSEN IN DE WARMTETRANSITIE

De warmtetransitie is een gezamenlijke opgave waar gemeenten, inwoners en bedrijven de handen ineen moeten slaan. De uitgangspunten van de gemeente voor het warmtenet in Leiden zijn ambitieus, maar bij de uitwerking blijkt dat essentiële afspraken niet volledig worden nagekomen.

De discussieavonden van de gemeente over de UGW waren constructief en veel van de punten die besproken zijn, zijn erin opgenomen dan wel anders verwerkt. Het beschikbaar stellen van specialisten tijdens deze avonden werd enorm gewaardeerd, evenals de vele wijzigingen die in samenspraak met bewoners zijn doorgevoerd. Het besluit om een burgerraadpleging te houden over een document dat wettelijk niet noodzakelijk is, maar democratisch gezien extreem wenselijk, is eveneens een belangrijk pluspunt dat op veel waardering kan rekenen.

De warmtetransitie in Leiden is een complexe, gezamenlijke uitdaging waarbij helderheid, solidariteit en samenwerking essentieel zijn. In dit stuk behandelen we zeven cruciale thema's die bepalend zijn voor het succes van deze transitie. Elk thema belicht een specifiek knelpunt of aandachtspunt en biedt concrete aanbevelingen voor verbetering. Hieronder volgt een korte introductie van deze zeven thema's met hun aanbevelingen. De thema's worden in de volgende hoofdstukken verder uitgediept.

1. Gelijke kansen voor lokale initiatieven

Lokale initiatieven moeten toegang krijgen tot dezelfde middelen als grotere partijen om volwaardig mee te kunnen doen. Zonder deze gelijkheid blijft de belofte van een 'level playing field' slechts een loze kreet.

Aanbeveling: Directe ondersteuning voor lokale initiatieven: Zorg voor duidelijke toezeggingen van directe technische en financiële hulp aan lokale initiatieven, los van afhankelijkheid van andere partijen zoals het (R)PIW.

2. Solidariteit met achterblijvers

Kwetsbare groepen moeten beschermd en ondersteund worden om mee te kunnen in de warmtetransitie, ook in delen van de stad waar collectieve warmteoplossingen onhaalbaar blijken.

Aanbeveling: Plan voor achterblijvers: Ontwikkel een (solidariteits-)plan dat garandeert dat bewoners die technisch of financieel niet kunnen overstappen, geholpen worden, ook in gebieden waar een warmtenet onhaalbaar blijkt.

3. Openheid over privaat-participatie

In het geval dat geen publiek warmtebedrijf zich aandient, moeten bewoners

garanties krijgen dat zij voldoende tijd en middelen hebben om alternatieven te ontwikkelen, voordat een privaat warmtebedrijf wordt toegelaten.

Aanbeveling: Tijdstraject bij privaat warmtebedrijf: Veranker een vastgestelde overgangperiode (bijvoorbeeld twee jaar) waarin bewonersinitiatieven, met gemeentelijke ondersteuning, een alternatief kunnen ontwikkelen voordat een privaat warmtebedrijf wordt toegelaten.

4. **Geen extra duurzaamheidscriteria voor individuele alternatieven**

De gemeente mag bewoners niet beperken in hun keuzevrijheid met onredelijke eisen aan individuele oplossingen. Vrijheid en positieve stimulansen moeten centraal staan.

Aanbeveling: Vrijheid bij individuele alternatieven: Verwijder de eis dat individuele oplossingen even duurzaam moeten zijn als gemeentelijke alternatieven en focus op positieve stimulansen zoals subsidies en technische begeleiding.

5. **Gebrek aan onderbouwing van figuur 12 en de TCO-stellingen**

Misleidende grafieken en ongefundeerde voorkeuren voor warmtenetten ondermijnen vertrouwen en transparantie in de UGW.

Aanbeveling: Verwijder de niet onderbouwde stellingen van de laagste TCO voor de collectieve oplossing als zijnde niet relevant voor het UGW.

6. **Betaalbaarheid**

Het waarborgen van betaalbaarheid voor alle gebruikers, met speciale aandacht voor de zuinigste warmte-afnemers, is een absolute voorwaarde voor een succesvolle transitie.

Aanbeveling: Zorg voor betaalbaarheid voor gemiddelde en zuinige warmte-afnemers: zet sterk in op variabele kosten en minimaal op vaste kosten.

7. **Wijzigingen in het plangebied**

Flexibiliteit om kavels aan te passen wanneer plannen veranderen is essentieel om risico's en onverwachte kostenstijgingen op te vangen.

Aanbeveling: Houd de mogelijkheid open dat kavels, ook na aanwijzing, worden gewijzigd.

1.0 GELIJKE KANSEN VOOR LOKALE INITIATIEVEN

De gemeente heeft bevestigd te werken aan een level playing field tussen lokale initiatieven en het publieke warmtebedrijf (zie hoofdstuk 5 en specifiek paragraaf 5.2 van de UGW). Dit is echter niet terug te vinden in het document van de gemeente (Overzicht opbrengst uit participatiesessie 12 november.xlsx) Het creëren van gelijke kansen zou neerkomen op het bieden van zowel technische ondersteuning als directe financiële hulp vanuit de gemeente. Dit betekent bijvoorbeeld dat lokale initiatieven toegang krijgen tot dezelfde middelen en kennis als grotere partijen, zoals subsidies, technische expertise en organisatorische begeleiding. Uit de voorgestelde kaders (zie blz. 22 eerste alinea en verderop punt b) blijkt echter dat deze ondersteuning en eventuele keuze om wel of niet te dondersteunen voor een groot deel wordt overgelaten aan externe partijen zoals het op te richten regionale warmtebedrijf ((R)PIW) en Energiek Leiden. Dit is echter in het proces te laat en er is in de eerste

fase helemaal geen belang voor de (R)PIW om met een lokaal initiatief om de tafel te zitten wat nog niets heeft bereikt. Ook is er in deze vorm geen enkele sprake van een level-playing-field zoals besproken.

Hoewel kennisdeling en participatie worden genoemd, ontbreekt een duidelijke toezegging voor directe ondersteuning vanuit de gemeente. Lokale initiatieven krijgen geen expliciete garantie dat zij dezelfde mate van technische en financiële hulp ontvangen als grotere partijen. Dit maakt het voor bewonersinitiatieven lastig om zich te organiseren en volwaardig mee te doen. De gemeente moet hier actief verantwoordelijkheid nemen en directe middelen beschikbaar stellen – zowel technisch als financieel – in plaats van deze door te schuiven naar andere partijen.

Gelijke kansen voor lokale initiatieven was een duidelijke vraag/behoefte van bewoners en werd in de laatste sessie ook onderstreept. Deze is echter in het stuk niet expliciet terug te vinden. Ondersteuning zoals besproken en mondeling toegezegd moet vooraf vanuit de gemeente met zowel informatie, kennis en geld zijn. Zonder deze middelen - informatie en kennis zijn hierin namelijk ook middelen - is er nooit sprake van een level playing field zoals toegezegd tijdens de participatieavonden.

Indien bovenstaande niet volledig uitgewerkt kan worden voor goedkeuring en verwerking in deze UGW, waar het echter terdege thuishoort, dient een vastgelegd plan vanuit deze versie van het UGW aan bewoners aangeboden te worden waarbij het level playing field als startpunt wordt genomen waarbij expliciet zowel informatie/gegevens, kennis en financiële ondersteuning gemeld wordt. Daarnaast dient zo'n plan voorzien te zijn van een tijdslijn en dient het geheel hetzelfde proces te doorlopen als deze versie van het UGW inclusief participatietraject, waarna het geheel verwerkt wordt in een bijgewerkte versie van de UGW na goedkeuring van de raad (i.e. hetzelfde traject als voor het UGW dient doorlopen te worden aangezien het onderdeel dient te zijn van de UGW)

2.0 SOLIDARITEIT MET ACHTERBLIJVERS

Een van de kritieke punten in de transitie is de vraag hoe om te gaan met wijken waar een warmtenet financieel niet haalbaar is, bijvoorbeeld doordat te veel bewoners kiezen voor individuele oplossingen. Hier wordt in de kaders te weinig aandacht aan besteed, terwijl juist solidariteit en ondersteuning essentieel zijn voor kwetsbare groepen die niet zelfstandig kunnen overstappen op een duurzaam alternatief.

Er ontbreekt een concreet plan of toezegging om deze mensen te ondersteunen (zie hoofdstuk 4, paragraaf 4.20 van de UGW, waar de inzet van de aanwijsbevoegdheid wordt beschreven). Vooral bewoners voor wie technische of financiële drempels een overstap onmogelijk maken, verdienen bescherming. Dit moet een centrale rol spelen in het kader van de warmtetransitie. Een solidariteitsprincipe, waarbij de gemeente inzet op hulp en duidelijke garanties biedt aan achterblijvers, is noodzakelijk om een eerlijke transitie te waarborgen.

Een mogelijke oplossing zou het opzetten van een solidariteitsfonds zijn. Dit fonds kan specifiek worden ingezet voor bewoners die technisch of financieel niet in staat zijn om op eigen kracht over te stappen en dit wel zelf moeten omdat ze in een gebied wonen waar geen collectieve oplossing komt. Hiermee kunnen zij bijvoorbeeld een tegemoetkoming krijgen voor de installatie van een duurzaam alternatief of hulp bij noodzakelijke woningaanpassingen. Dit geeft niet alleen zekerheid, maar versterkt ook het vertrouwen in de gemeente als regisseur van de warmtetransitie.

Solidariteit met achterblijvers is heel actief besproken (vooral in de laatste discussieavond van de UGW) en zou verwerkt worden in het uiteindelijke stuk.

Echter is er vanuit de gemeente als reactie op de laatste discussieavond alleen het volgende gekomen: Uitgangspunt (a) pagina 21: “het inzetten van de aanwijsbevoegdheid is alleen van toepassing voor wijken met een betaalbaar, haalbaar, duurzaam aanbod. Indien collectieve warmte niet doorgaat vanwege een te lage participatie, dan zal een nieuwe afweging gemaakt worden.”

Deze reactie geeft geen enkele duidelijkheid aan de bewoners in gebieden zonder collectieve warmte-oplossing en laat ze dus in het ongewis.

Het verbaast ons dat bovenstaande opmerking hetgeen dient te dekken dat tijdens de participatieavond is gesproken, zeker gezien de intensiteit van de discussies.

Ook vragen we ons af hoe de duurzaamheid in dit punt gewogen wordt (zie Punt 4.0).

3.0 OPENHEID OVER PRIVÉ-PARTICIPATIE

In het geval dat geen publiek warmtebedrijf zich aandient, is tijdens de participatieavonden afgesproken dat de gemeente expliciet publiek maakt dat zij overweegt een privaat warmtebedrijf toe te laten (zie hoofdstuk 3.3 en specifiek de passages over uitzonderingstoestemmingen in de UGW). In de huidige kaders wordt dit proces onvoldoende uitgewerkt. Hoewel de participatie en wettelijke eisen (ref: pagina 16 onderaan) worden genoemd, is er geen duidelijke toezegging dat bewoners eerst een vastgestelde periode (eerder gesproken over twee jaar) krijgen om een alternatief te organiseren met steun van de gemeente wanneer de gemeente duidelijk maakt voornemens te zijn een privaat bedrijf toe te laten.

Deze periode is cruciaal om bewonersinitiatieven de kans te geven alsnog een publiek of lokaal gedragen oplossing te realiseren. Zonder deze overgangstijd dreigen bewoners overvallen te worden door de komst van een privaat warmtebedrijf, wat ten koste gaat van vertrouwen en draagvlak. De gemeente moet deze afspraak expliciet verankeren en een duidelijk proces schetsen.

De reden hiervoor is simpel. De bewoner wacht af daar er een publiek warmtenet komt, er is immers geen reden tot actie als die bewoner daarmee content is. Het dan toch (opeens) overgeleverd zijn aan een privaat warmtebedrijf vanwege geen aanbieding van een publiek warmtebedrijf schept dan geen vertrouwen en is ook niet wenselijk (zoals ook bevestigd door de gemeente). Het dan mogelijk maken om een door bewoners ondersteund warmtenet (lokaal initiatief), waar mogelijk zelfs samen met een warmtebedrijf en in ieder geval actief ondersteund door de gemeente, te ontwikkelen heeft dan de voorkeur.

Hierbij dient vermeld te worden dat een lokaal (door bewoners) ondersteund warmtenet samen met een (publiek) warmtebedrijf ons inziens sowieso de voorkeur verdient daar dit het risico van het (publiek) warmtebedrijf verlaagt daar burgers minder geneigd zijn eruit te stappen. Zij zijn immers mede-eigenaar. Dit resulteert daarmee direct en indirect in een lager risico voor de gemeente bij een (R)PIW.

Wij begrijpen dat bovenstaande hypothetisch is en onwaarschijnlijk, daar de gemeente zelf voornemens is deel te nemen in een (R)PIW, zie ook pagina 38 alinea 4 waar dit expliciet als reden genoemd wordt om het niet uit te werken, dit is ons inziens echter geen reden om het in zijn geheel als situatie niet te behandelen en de bewoners geen duidelijkheid te verschaffen omtrent dit onderwerp.

Verder nog, nergens is expliciet gemeld dat (R)PIW verplicht wordt om voor elk gebied een aanbieding uit te brengen noch hoe de gemeente dit wil bewerkstelligen. Indien dit wel het geval is, moet dit explicieter meegenomen worden.

4.0 DUURZAAMHEIDSCRITERIA VOOR INDIVIDUELE ALTERNATIEVEN:

De opname van de eis dat ‘het zelfstandig gekozen alternatief net zo duurzaam moet zijn als de oplossing waarmee de gemeente komt’ (Sectie: Toepassen aanwijsbevoegdheid binnen de WGIW, Pagina 6, alinea 1 en Hoofdstuk 4 pagina 20 alinea 2) vormt een inbreuk op de zeggenschap van bewoners over hun eigen warmtevoorziening die wordt benoemd in hoofdstuk 4, met name Hoofdstuk 4, paragraaf pagina 21 alinea 1 en uitgangspunt (a) op pagina 21 van de UGW. Deze maatregel is niet werkbaar, controleerbaar, of handhaafbaar. De gemeente heeft geen juridische of praktische basis om dergelijke eisen te stellen aan installaties die bewoners zelf op eigen grond of in hun eigen huis plaatsen.

JURIDISCHE BASIS VOOR ZEGGENSCHAP:

1. Eigendomsrecht (Artikel 1 Eerste Protocol EVRM): Bewoners hebben het recht om over hun eigen eigendommen te beslissen. Deze eis vormt ons inziens een onredelijke inmenging, aangezien het eigendomsrecht bewoners hierbij ook toestaat zelf te bepalen hoe zij hun huis verwarmen.

2. Beperkte gemeentelijke bevoegdheden: De gemeente kan geen aanvullende technische eisen opleggen aan individuele installaties die voldoen aan landelijke wet- en regelgeving, zoals het Bouwbesluit.

3. Proportionaliteit: Elke beperking van rechten moet gerechtvaardigd en proportioneel zijn. Deze eis is ons inziens disproportioneel, omdat het geen significant duurzaamheidsvoordeel oplevert en bewoners onevenredig beperkt.

4. Wet collectieve warmte (WCW): De WCW biedt bewoners expliciet de mogelijkheid om te kiezen voor individuele warmteoplossingen. Deze wet stelt geen aanvullende duurzaamheidscriteria voor individuele keuzes, wat betekent dat de gemeente geen grondslag heeft om dergelijke eisen op te leggen. Dit versterkt de noodzaak om bewoners vrijheid te geven binnen de wettelijke kaders.

Ook is deze eis niet eerder besproken met de focusgroep en wordt deze door de PBW duurzaamheidsgroep gezien als een verandering van aanpak waar voorheen bewoners vrij waren om te doen wat ze wilden via de volledige vrije opt-out. Wij zien deze late en niet aangekondigde toevoeging als een breuk van vertrouwen ten aanzien van het gehele proces met de focusgroep die de gemeente ons inziens niet kan verdedigen.

Het opleggen van deze eis beperkt niet alleen de keuzevrijheid van bewoners, maar leidt ook tot administratieve en juridische complexiteit die het proces vertraagt. Bovendien kan het vertrouwen van bewoners in de gemeente hierdoor ernstig worden geschaad, aangezien deze maatregel in de praktijk niet te rechtvaardigen is.

Wij roepen de gemeente op om deze eis volledig te verwijderen en te focussen op het stimuleren van duurzame keuzes via positieve prikkels, zoals subsidies, informatiecampagnes, en ondersteuning bij de keuze en installatie van duurzame alternatieven. Door bewoners vrij te laten in hun keuzes en hen tegelijkertijd te ondersteunen, wordt zowel het vertrouwen als het draagvlak vergroot.

Hierbij dient vermeld te worden dat de bewoners, via de prijsprikkel door duurder wordende energie vrijwel automatisch voor een duurzame(re) optie (lees minder energie gebruik) zullen kiezen. Ook zien veel bewoners de Warmteling, indien die de energie voorziet, helemaal niet als duurzaam. Dit kan tot verder verlies van vertrouwen in de gemeente leiden indien hun, eventueel full-electric, warmtepomp niet als voldoende duurzaam wordt gezien door de gemeente.

Er rest ons nog te melden dat er nu staat dat ze elke individuele oplossing "net zo duurzaam" moet zijn. Aangezien dit een gelijkwaardigheidsprincipe is, en wij er vanuit gaan dat de meest duurzame daarin leidend is aangezien het milieu de inzet is van deze warmtetransitie, kunnen we er dan ook vanuit gaan dat omgekeerd ook waar moet zijn? Het warmtenet moet net zo duurzaam zijn als de individuele oplossing!

5.0 GEBREK AAN ONDERBOUWING VAN FIGUUR 12 EN DE TEKST ER OMHEEN UIT DE UGW.

In figuur 12 uit de UGW wordt een grafiek gepresenteerd met lijnen die een voorkeur suggereren voor warmtenetten (zie bijlage 2, sectie over scenarioanalyse Liander, van de UGW). De lijnen lijken willekeurig geplaatst en zijn niet onderbouwd met data of een duidelijke methodologie. Ook de tekst over de TCO mist algehele up-to date onderbouwing en de tekst alsook Figuur 12 zijn daarmee eerder suggestief en voegen niets toe aan de UGW. Dit is problematisch omdat de UGW een beeld schetst dat warmtenetten ten aller tijde voordeliger (TCO) zouden zijn (zie ook de samenvatting), terwijl dit op wijk/gebiedsniveau helemaal niet geval hoeft te zijn.

Tijdens de participatieavonden heeft de gemeente expliciet aangegeven dat het nieuwe Fakton-rapport, dat de scenario's voor de warmtetransitie in Leiden zou evalueren, de basis zou vormen voor de UGW en daarmee de conclusie over TCO. Het Fakton-rapport wordt in de UGW genoemd als belangrijke input, maar wordt niet als basis gebruikt; deze nuance ontbreekt in de huidige formulering. De gemeente heeft tevens benadrukt dat eerdere data te verouderd is en niet meer representatief. Nu blijkt dat het Fakton-rapport niet op tijd beschikbaar zal zijn en dat de gemeente alsnog gebruikmaakt van oude, door henzelf als onvoldoende gekwalificeerde gegevens. Deze onverwachte wijziging van standpunt roept vragen op over de betrouwbaarheid en volledigheid van de gepresenteerde analyses.

Ons inziens is echter geen van deze rapporten noodzakelijk.

Enige vorm van voorkeur (voor een warmtenet) dient uit de UGW verwijderd te worden. De UGW dient om het stappenplan aan te geven aldaar waar een warmtenet inderdaad als beste uit de test komt voor een gebied/wijk voor wat betreft de TCO en andere zaken (bijvoorbeeld technisch). Niet om een algeheel statement voor (alle) wijken en gebieden neer te zetten dat dit altijd het geval is (dit kan namelijk helemaal niet).

Dat de UGW alleen bedoeld is als stappenplan voor wijken waar een warmtenet bewijsbaar als beste uit de bus komt is ook expliciet zo medegedeeld door de gemeente en ook meermaals als reden gebruikt om dingen juist niet in de UGW te verwerken.

Dat e.e.a. op wijk/kavelniveau anders kan uitpakken is ook in lijn met het oude/vorige Fakton rapport dat zegt dat elke wijk los bekeken moet worden en dat het rapport alleen van toepassing is op de stad als geheel. Ook voortschrijdend inzicht en nieuwe technieken (bijv. verbeterde warmtepompen of innovaties in warmteopslag) alsmede marktomstandigheden kunnen de vergelijking van TCO veranderen en daarmee de conclusies voor wat het beste is voor de wijk alsook de bereidheid van bewoners om mee te doen met een warmtenet. De verwijzing naar het oude Fakton uit 2022 rapport, door de gemeente in het begin van het participatie-

traject (volgens ons terecht) als verouderd en niet meer bruikbaar omschreven, alsmede bijlage 2 van Liander, zeggen niets over een algehele analyse (bijvoorbeeld op TCO) en daarmee voorkeur op wijkniveau en dienen dan ook niet als zodanig gepresenteerd te worden (ref Samenvatting, alinea 1). Het rapport van Liander uit bijlage 2 zegt zelfs niets over TCO of andere zaken en gaat alleen eenzijdig uit van de positie van Liander vanwege netcongestie en is al zeker niet op wijk/kavelniveau een verdediging voor warmtenetten anders dan vanuit Liander gezien en de opgave waar zij voor staan. Hier dient vermeld te worden dat het echter alleen een verschuiving is van opgave (van Liander naar het warmtenet) en dat niet meetbaar is hoe de twee opgaven zich tot elkaar verhouden.

We dringen er daarom op aan dat:

- De grafiek in figuur 12 als geheel te verwijderen. Indien figuur 12 als noodzakelijk wordt gezien voor het doel van de UGW (hetgeen ons onwaarschijnlijk lijkt) voorzien van een disclaimer waarin expliciet wordt vermeld dat de gegevens niet onderbouwd zijn en de grafiek enkel en alleen ter illustratie dient van een mogelijk verloop.
- Elke vorm van voorkeur voor een warmtenet (zoals bijvoorbeeld aangegeven in "Toelichting Hoofdstuk 6" maar ook verder in de UGW) verwijderd wordt.

Hierbij willen wij wel vermelden dat wij het er echt wel mee eens zijn dat er wel degelijk (veel) wijken zullen zijn waar dit zeker het geval zal zijn (laagste kosten etc..) echter daar dit nu meer als een algeheel statement door het stuk verwerkt is zonder dat dit het doel van de UGW dient (het stappenplan presenteren voor wijken/kavels waar een warmtenet als beste uit de bus komt)

6.0 BETAALBAARHEID

In het UGW wordt herhaaldelijk gesproken over het belang van betaalbaarheid van de collectieve warmteoplossing. Er wordt aangegeven dat de landelijke richtlijnen voor betaalbaarheid worden gevolgd en dat de gemeente financiële instrumenten zal inzetten om de betaalbaarheid te verbeteren (Uitgangspunten betaalbaarheid, blz. 7). Ook wordt aangegeven dat voor de definitie van betaalbaarheid wordt aangesloten bij de Handleiding Betaalbaarheid van het Nationale Programma Lokale Warmtetransitie en dat betaalbaarheid maatwerk is dat wordt uitgewerkt per gebied (Hfst. 6, blz. 23).

Ons inziens is het juist inzetten van dit maatwerk essentieel om een echt betaalbare en duurzame warmteoplossing te garanderen. In dit kader dringen wij er op aan dat betaalbaarheid wordt getoetst voor gemiddelde en voor zuinige warmte-afnemers. Het is essentieel dat juist voor zuinige warmte-afnemers de nieuwe oplossing betaalbaar blijft. Juist zuinige warmte-afnemers zijn regelmatig zuinig omdat dat voor hen noodzakelijk is om de kosten te kunnen dragen. Juist voor deze doelgroep is een verhoging van de kosten dan ook desastreus. Een andere veel voorkomende

reden om zuinig te zijn is de wens minder bij te dragen aan de uitputting van de aarde. Verschillende studies blijven uitwijzen dat naast het inzetten van nieuwe warmtebronnen en de inzet van meer circulaire productiemiddelen het essentieel blijft dat de mensheid minder gaat gebruiken. Het is dus ook om deze reden belangrijk dat zuinig gebruik gestimuleerd blijft worden.

Een eenvoudige wijze om tegemoet te komen aan de betaalbaarheid voor gemiddelde en zuinige gebruikers is het sterk inzetten op variabele kosten en het minimaal houden van de vaste lasten. We adviseren dan ook dat de gemeente hier op inzet, en dit ook expliciet opneemt in de vervolgplannen en het UGW zelf.

7.0 WIJZIGINGEN IN HET PLANGEBIED

In het document Uitgangspunten Gebiedsgerichte Warmtetransitie (versie 25-11-2024) staat op bladzijde 16: “De gemeente heeft geen directe invloed op de warmtetarieven, anders dan door eventuele inzet van financiële instrumenten.” Dit wordt aangegeven in de fase voordat een warmtebedrijf aangewezen is.

Ons inziens is er een groot risico in de termijn tussen het vaststellen van de kavels op basis van, in een businesscase geëvalueerde, criteria van efficiëntie, betaalbaarheid, duurzaamheid, doelmatigheid en leveringszekerheid en het daadwerkelijk uitgevoerd product. Dat is een periode waarin de uitvoeringskosten zouden kunnen tegenvallen (niet ongebruikelijk bij dit soort grote projecten) maar ook efficiëntieslagen kunnen worden gemaakt.

Het is hoogst waarschijnlijk dat deze risico's zich reflecteren in de warmtetarieven voor een kavel na vaststellen van de uitvoeringsplannen. De gemeente zou naast de inzet van financiële instrumenten ook de mogelijkheid moeten hebben om wijzigingen in de kavelverdeling aan te brengen, als dit op basis van de criteria wenselijk is voordat men tot uitvoering kan overgaan. Dit zou sterker in de uitgangspunten naar voren moeten komen.

Deze mogelijkheid wordt maar heel licht aangestipt in de nomenclatuur op bladzijde 26 (Globaal kavelplan: Wijzigingen aan de kavelplan gedurende de aanwijzing moeten worden goedgekeurd door het college) maar dit betreft eigenlijk alleen de fase voor het uitvoeringsplan.

8.0 AANBEVELINGEN

Om te voldoen aan de eerder gemaakte afspraken en de warmtetransitie eerlijker te maken, zijn de volgende acties, zoals aangekondigd in de samenvatting bovenaan, noodzakelijk:

1. Directe ondersteuning voor lokale initiatieven: Zorg voor duidelijke toezeggingen van directe technische en financiële hulp aan lokale initiatieven, los van afhankelijkheid van andere partijen zoals het (R)PIW.

2. Plan voor achterblijvers: Ontwikkel een (solidariteits-)plan dat garandeert dat bewoners die technisch of financieel niet kunnen overstappen, geholpen worden, ook in gebieden waar een warmtenet onhaalbaar blijkt.
3. Tijdstraject bij privaat warmtebedrijf: Veranker een vastgestelde overgangperiode (bijvoorbeeld twee jaar) waarin bewonersinitiatieven, met gemeentelijke ondersteuning, een alternatief kunnen ontwikkelen voordat een privaat warmtebedrijf wordt toegelaten.
4. Vrijheid bij individuele alternatieven: Verwijder de eis dat individuele oplossingen even duurzaam moeten zijn als gemeentelijke alternatieven en focus op positieve stimulansen zoals subsidies en technische begeleiding.
5. Verwijder de niet onderbouwde stellingen van de laagste TCO voor de collectieve oplossing als zijnde niet relevant voor het UGW.
6. Zorg voor betaalbaarheid voor gemiddelde en zuinige gebruikers: zet sterk in op variabele kosten en minimaal op vaste kosten.
7. Houd de mogelijkheid open dat kavels, ook na aanwijzing worden gewijzigd.

De warmtetransitie vraagt om samenwerking en vertrouwen. Alleen met heldere kaders, solidariteit en gelijke kansen kunnen we zorgen dat niemand achterblijft en dat de transitie breed wordt gedragen.

Zonder deze randvoorwaarden blijft de UGW naar ons idee te beperkt. Hoewel er wellicht een wens kan zijn om de UGW enkel te richten op de uitrol van warmtenetten, moeten we benadrukken dat de titel van het document 'Uitgangspunten Gebiedsgerichte Warmtetransitie' een bredere scope impliceert. Het bieden van perspectief en duidelijkheid op de genoemde punten valt daar volledig onder.

De gemeente behoudt immers haar regierol in alle gebieden, ook wanneer er geen warmtenet komt. Andere warmteoplossingen zijn net zozeer onderdeel van de warmtetransitie, en bewoners verdienen een helder kader waarin hun belangen worden geborgd.

Als een solidariteitsplan nu niet in de UGW kan worden verwerkt, vragen we de gemeente om expliciet in de UGW op te nemen dat deze thema's worden uitgewerkt. Geef daarbij ook aan wat de insteek en tijdslijn hiervoor zal zijn. Dit biedt bewoners de broodnodige duidelijkheid dat zij niet vergeten worden.

Tot slot benadrukken we dat impliciete intenties of aannames tussen de regels door in een document niet voldoende zijn. Een boodschap moet expliciet en ondubbelzinnig zijn, zodat bewoners weten wat ze van de gemeente kunnen verwachten en de gemeente van de burger kan verwachten. Alleen zo kan de gemeente het vertrouwen behouden en de samenwerking versterken die nodig is voor een succesvolle warmtetransitie.

Indieners:

Deze zienswijze is ingediend door PEP (Participatie Energietransitie Profburgwijk).

De zienswijze wordt mede ondersteund door de wijkvereniging Profburgwijk.

Reacties zijn welkom via wergroepduurzaam@gmail.com